

Noten op je zang

50 jaar koor van de Haagse Dominicus

7 oktober 2018

Voorgangers: Henk Baars, Hellen Goddijn, Cobie Roeleveld, Tamme Wieringa

Overweging

“Een eeuw geleden leefde er in een klooster een monnik. Hij smeekte God uit alle macht hem iets te laten genieten van de kleinste vreugde van het eeuwige leven. Toen hij op een morgen door het bos wandelde, zag hij een kleine vogel in een boom. Deze vogel zong zo buitengewoon mooi, dat de monnik wel dichterbij moest komen, om hem nog beter te horen. Toen vergat hij zichzelf een ogenblik, zo geboeid was hij door de heerlijke stem van de vogel. Toen hij weer tot zichzelf kwam en naar het klooster terugkeerde, trof hij niets meer aan zoals het tevoren was. Hij kende niemand meer terug. En ook zij herkenden hem niet meer. Toen ging men zoeken in oude boeken en men vond zijn naam terug in een register, dat 300 jaar daarvoor geschreven was”. Zo kan het dus met je gaan als je zingt, nu zijn er nog maar 50 jaar voorbij voor dit koor, maar als we dadelijk buiten komen herkennen we misschien de Thomas Schwenkestraat niet meer. Zo’n verhaal laat iets zien hoe je een lied of psalm kunt binnengaan. Je wordt meegenomen door de tekst die in de melodie ligt. Je vergeet als het ware heel even jezelf. Jij bent niet degene die zingt, maar het zingt in jou. Hoe lang duurt zo’n moment, dat kun je meestal niet meer terughalen. Het overkomt je. Het overkomt mij met deze muziek van vele componisten en tekst van Oosterhuis waarvan hij zelf onlangs tegen mij zei, ik weet niet eens meer wie er allemaal liedjes hebben gemaakt op mijn teksten. Deze zangtraditie begon allemaal in Amsterdam, in de Studentenecclesia en even daarna de Amsterdamse Dominicus. Net als wij had Bernard Huijbers het enorme geluk dat hij een fantastisch koor naar de Dominicus had meegenomen dat o.a zong bij de Jezuïeten in het Ignatiuscollege, ook na een conflict over voorgangers uit het geheel gestapt. Bijna net als het Jenkhakoor dat uit de Elandstraatkerk vertrok. Er is nog maar bitter weinig veranderd in de RK kerk, het is o.a. daarom dat we hier zitten en vrij en gelukkig ons op de zuiverheid van het evangelie en onze muziektraditie kunnen storten. Huijbers eigenlijk muzikaal gezien onze godfather, schreef een boek ‘Voor podium en zaal tegelijk’ en zo doen we het nog steeds. Hij schreef niet, meer dan 50 jaar geleden, voor altaar en kerk tegelijk. Heel bewust niet, de titel gaf precies de omslag aan in die zestiger, zeventiger jaren. Het idee en het gevoel verspreidde zich razendsnel en ook hier in Den Haag via de broeders, altijd al kerels die voorop liepen. Tot op de dag van vandaag wordt het eigenlijk in de Rk niet geaccepteerd. Toen ik Huub Oosterhuis kortgeleden voor een blad interviewde zei hij nog dat het merendeel van zijn liedjes in de meeste Rk bisdommen niet gezongen mag worden. Maar ons gaat het zingen door merg en been, veel van de liederen zijn vastgehecht geraakt aan emotionele gebeurtenissen, zodat je soms niet kan zingen omdat je keel dichtzit. We hebben dat zojuist wel gehoord. Overigens moeten die kelen ook wel dichtgezet hebben toen de Joden hun schelfzee of rode zee lied componeerden. Het is een super gewelddadig lied, vol wraak en dood en een machtige god die dat allemaal bewerkstelligd. Soms zou je inderdaad zo hartgrondig wensen dat dat nog eens zou kunnen gebeuren. Dat het kwaad en de agressie in de pan gehakt wordt. Voor zo’n God zong men, pure emotie en verlangen naar bevrijding van het juk. Het is opvallend dat er in de bijbel niet vaak gezongen wordt. Je moet echt zoeken en een plaats is bij de Rode Zee. We weten dat de psalmen allemaal gezongen werden, maar niemand heeft ooit kunnen achterhalen hoe het werd gezongen. De oorspronkelijke melodieën zijn nooit gevonden. Geen aanduiding al helemaal geen notenschrift. Gelukkig maar, we kunnen nu bij wijze van spreken zingen wat we willen.

Zingen brengt onvermoede krachten naar boven. Misschien kennen jullie de films As it is in Heaven, Les Choristes en Oh happy day. Allemaal prachtfilms die de grondgedachte huldigen dat het samen zingen in een koor onvermoede krachten naar boven brengt. De passie voor muziek maakt zangers open naar elkaar toe en bindt hen sociaal gezien tot een harmonische eenheid. De zangers komen tot een ervaring die boven hen uitstijgt. Hoe komt dat toch? Het gaat om meer dan alleen de noten in gelijke maat zingen. We moeten

het met elkaar eens worden over de dynamiek, de fraseringen, articulatie en accentueringen en daarover afspraken maken en zo je wil het ernstig repeteren en soms behoorlijk streng, het eens worden wat er nu eigenlijk staat. Het samen zingen is een wijze van communiceren. Het is ook fysiek. Onze lichamen verbinden zich in een harmonische wijze van ademen en bewegen die op elkaar is gericht anders gaat het helemaal mis. Onderzoek heeft aangetoond dat zingen zelfs een biochemische reactie geeft die gelukkig maakt. Zo is alles natuurlijk weer biochemisch, maar het is zo'n wonder . Dat doet er niets aan af. Zingen is eigenlijk iets goddelijks, want slechts mogelijk door (Ruah Adonai) de adem die God de mens Adam heeft ingeblazen. De omvormende kracht die ons doet praten, lachen communiceren is de spirituele kracht van de samenzang die wij hier beoefenen. En als ik het gelovig uitdruk dan worden de vele lichamen door de levensadem van de Geest een lichaam, het levende lichaam van Christus.

Nog een keer terug en vooruit . Terug naar Bernard Huijbers die de tekst van het tafelgebed ' Gij die weet ' schreef. We gaan het dadelijk zingen. Het geeft precies weer wat velen hebben met Jezus van Nazareth, niet de vergoddelijkte mystieke onbereikbare figuur, waar je geen kant mee opkunt, maar

Hij was zoals wij zouden willen zijn;
een mens van God, een vriend,
een licht, een herder,
die niet ten eigen bate heeft geleefd,
en niet vergeefs, onvruchtbaar, is gestorven.

50 jaar is niets vergeleken met de eeuwigheid, maar voor ons mensen, geboren, verliefd, getrouwd en wie weet haalt iemand ons door de dood heen. Dat ik je grondtoon herken en er op afstem.

Henk Baars 7 oktober 2018

Onstilbare tonen

Wat voel ik bij het lied Onstilbare tonen, zwijgende woorden.

Toen ik met deze vraag ging stoeien merkte ik dat ik filosofisch werd en ook dat de juf in mij ook mee wilde doen.

Een lied is opgebouwd uit twee belangrijke elementen namelijk de tekst en de muziek.

Deze twee representeren voor mij de ratio en het gevoel.

En wanneer de componist het voor elkaar krijgt de ratio, die in de woorden verbeeldingskracht heeft, te versterken door de muziek die aan het gevoel appelleert dan vind ik het geweldig.

Ik wil voor dit lied eigenlijk alleen maar kijken naar de eerste regel van de tekst omdat die voor mij al heel veel van het leven in zich heeft.

Onstilbare tonen geeft voor mij aan het gevoel dat van zich laat horen wanneer ik te sterk op de ratio kant bezig ben of er zelfs uitbreekt als ik denk dat het allemaal wel goed zal komen en het leven gewoon even tegen zit.

Het volgende stukje tekst, **Zwijgende woorden**, is voor mij een herhaling van zetten, een versterking want niet alleen is het gevoel niet te stoppen maar ook de ratio houdt er dus eigenlijk mee op.

Het laatste stukje tekst van de eerste regel is: **mogen hier klinken!** Tja dat vind ik nogal wat. Van wie mag dat? Mag ik hier zeggen wat ik denk en voel en hoe vind ik dat en bevalt me dat?

Zo kan ik nog een poos door filosoferen maar dat ga ik doen op mijn stoel terwijl ik ga luisteren naar de muzikale echo, herhaling van de melodie gespeeld door Anna op de viool.

Cobie Roeleveld

Uit staat en stand en wijsheid losgewoeld.

Alles staat op zijn kop. Je werk, je positie, het beeld dat mensen van je hebben. Je weet het niet meer. Je bent je eigen inzicht, wijsheid kwijt. Alsof je niet meer meetelt of bestaat. Ontworteld. Opgejaagd. Alleen. En je leek jezelf zo sterk, als een boom, een plataan.

Tot ik hem, haar, zij, mij vinden zal.

En toch, in al je kwetsbaarheid is er die ander die jou vindt. De ander waar jij naar zocht. Die ander waarin jij jezelf herkent. En hoe!

Die ander, voor mij is dat een mens, die je hart doet opspringen van vreugde, je grote liefde, de vriendin of vriend waarvan je beseft dat die je heel dierbaar is. Zoals je dat soms kan overkomen in je leven. Van zoveel waarde dat het je iets doet vermoeden van die grote Ander, de eeuwige, het mysterie. Dat roept hoop en verwachting op.

Een zee van dromen

Heleen Goddijn

Op mijn levenslange reizen

Dit lied spreekt mij aan. Het is uit het leven gegrepen. Reizen doe je elke dag.

Je raakt nooit uitgereisd.

Dit lied zegt iets over wie wij zijn. We zijn onderweg, en dragen een verleden met ons mee.

We reizen wat af.

In het groot, en in het klein. Of we nu ouder zijn, of nog piepjong. Het maakt niet uit.

U kent vast wel dat raadseltje: welk wezen gaat 's morgens op 4 benen, 's middags op 2, en 's avonds op 3 benen?

Dat spreekt boekdelen.

Of dat "reizen" nu in je eigen huis is, je kunt misschien nog met je rollator vanuit je slaapkamer de woonkamer bereiken, of dat je een verre reis maakt naar bv. Zuid-Afrika.

Het zijn in feite levenslange reizen, waarop je letterlijk en figuurlijk wat tegenkomt.

Een bekende van lang geleden loop je tegen het lijf op de Mont Blanc.

Of....je komt wat/iets tegen, je maakt iets mee in het leven, wat je nooit van tevoren had kunnen bedenken: je ontmoet een geliefde

maar ook het totaal onverwachte verlies van een dierbare.

Toch...als het erop aan komt, wordt er vaak beweerd.....

is de mens een eenzaam wezen, solitair. Hoe de reis ook gaat: zingen speelt een rol, zegt dit lied: "zing ik steeds op and're wijzen", en: "en met een keel kapot gezongen".

Dit lied zegt: het leven is een parel van wijsheid!

Er is iets dat ervoor zorgt dat we de ene voet voor de andere blijven zetten, zegt Prof.Frits de Lange.

Je weg, je reis van de wieg tot het graf.

En er zijn mensen die beweren dat de reis doorgaat over het graf heen....! Het gaat niet om de bestemming, maar om de reis zelf!

Dat zegt dit lied:

Spoorloos trok voorbij de twijfel....

Nog een leven zal ik reizen....nee niet alleen...

nooit meer zonder reisgenoot!

Tamme Wiegersma